

Handläggare
Kowalska Barbara
Håkansson Katarina

Datum
2016-10-13

Diarienummer
UBN-2016-4102

Utbildningsnämnden

Utbildning för elever med placering vid hem för vård eller boende (HVB)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslås besluta

att ge förvaltningen i uppdrag att utarbeta stöd för uppföljning och samordning av skolgången för samtliga elever i HVB, samt

att från och med den 1 januari 2017 upphöra att bedriva undervisning vid Övernäs HVB och istället ge undervisning inom ramen för ordinarie skolverksamhet.

Ärende

Enligt skollagen är det sedan 2015 inte tillåtet för HVB att bedriva utbildning. Förändringen innebär att de skrivningar som funnits om utbildning vid HVB togs bort ur skollagens 24 kap. Elever som har en placering i HVB ska få sin undervisning inom utbildningsväsendet. Syftet med förändringen var att säkerställa att alla elever får en likvärdig skolgång, oavsett placering i HVB. I propositionen (2014/15: 43, sid 19) som föregick ändringen framförs bl.a. följande:

”De HVB som bedriver viss undervisning på eget initiativ i hemmet har i flera fall visat sig ha stora brister och saknat möjlighet att kunna erbjuda en fullgod och likvärdig utbildning. Socialtjänsten och skolansvariga i hemmen saknar kännedom om vilka insatser som krävs för att bevaka elevernas rätt till undervisning (Skolinspektionen Rapport 2010:2, BO I'm sorry – Röster från särskilda ungdomshem, 2010). För att tillvarata elevens rätt till utbildning krävs bl.a. att det finns en rektor som ansvarar för utbildningens kvalitet, behöriga lärare, ändamålsenliga skollokaler, möjlighet att utfärda slutbetyg m.m.”

Utbildningsförvaltningen bedömer att det är angeläget att se över organisation och ansvarsfördelning vid kommunens HVB för att tillgodose elevernas rättssäkerhet.

Föredragning

I Uppsala kommun finns totalt 48 HVB och andra boenden varav sex drivs i kommunal regi. På de flesta HVB bor elever som under perioder har svårigheter att vara i sina hemskolor på grund av psykiskt dåligt mående, stora beteendeproblem, drogrelaterade problem, akuta kriser

eller stora familjerelaterade problem. Två av kommunens HVB, Eksåtra och Övernäs, har också bedrivit utbildning. Vid Eksåtra upphörde utbildningen från hösten 2015, men vid Övernäs är utbildningsdelen kvar.

Eleverna erbjuds ett begränsat urval ämnen och begränsad undervisningstid. Övernäs är ett HVB för ungdomar mellan 13 och 20 år för utredning eller placering vid akuta behov. Det finns tio platser och man tar emot elever med social och eller psykologiskt/psykiatrisk problematik där en placering bedöms som ett nödvändigt stöd för att möjliggöra en utredning. Vistelsetiden varierar mellan någon enstaka dag upp till flera månader. Verksamheten drivs av socialförvaltningen men utbildningsförvaltningen har ett delansvar för utbildningsdelen. År 2016 avsätter utbildningsnämnden 1 800 tkr till verksamheten på Övernäs. Detta finansierar lärartjänster samt delar av tjänster för assistent, psykolog och enhetschef. Det ska också täcka kostnader för skolmåltider, skolmaterial, resor mm.

Det är angeläget att eleverna i HVB får sin rätt till utbildning tillgodosedd. Utbildningsförvaltningen föreslår därför att ansvarsfördelningen tydliggörs mellan HVB och såväl grund- som gymnasieskolor. I och med lagändringen har skolornas ansvar skärpts. Ansvar för elevernas skolgång behöver kopplas bort från samtliga HVB och istället knyts till aktuell hemskola. Respektive rektor svarar för att eleven ges det stöd eleven behöver. Rektor bedömer därmed utifrån varje elevs särskilda situation och behov om undervisningen ska ges i vanlig klass, i särskild undervisningsgrupp, i särskild undervisning eller på annat sätt.

Elever som är placerade i HVB har ofta en utsatt situation och det är inte ovanligt att de under en längre tid har haft hög frånvaro från skolan. Eftersom en lyckad skolgång är den viktigaste faktorn för att inte hamna i ett utanförskap är det angeläget att skapa så stor kontinuitet som möjligt i elevernas skolgång. Det behöver därför utarbetas rutiner för samordning mellan HVB och hemskolor så att övergångar och uppföljning av skolgången fungerar väl för alla elever i HVB. Syftet är att öka möjligheter till obruten skolgång och att möjliggöra för elever att delta i undervisning vid hemskolan. Socialstyrelsen och Skolverket har gemensamt utarbetat en rutin för samverkan kring elever placerade i HVB som kommer att användas som stöd i arbetet. Utbildningsförvaltningen bedömer också att det behövs en samordnande funktion mellan främst utbildningsförvaltningen och socialtjänsten. Denna funktion bör ha till uppgift att underlätta planering, genomförande och uppföljning av skolgången för dessa elever, oavsett om eleven hör till en kommunal eller fristående skola.

Konsekvenser för barn/elever

Lagändringen 2015 gjordes för att brister hade uppmärksammats i utbildningen för elever i HVB. Genom att knyta ansvaret för undervisningen närmare till hemskolan stärks ansvaret för att följa upp att eleverna ges tillgång till den utbildning de har rätt till. Med tanke på att eleverna ofta har en komplicerad skolsituation är risken vid en förändring att hemskolorna inte har beredskap att möta elevernas behov av stöd. Särskilt utsatta är de elever som flyttar många gånger mellan olika hem. Det är därför avgörande att det finns en funktion som särskilt följer dessa elevers skolgång och som kan bistå i samverkan mellan olika aktörer.

Ekonomiska konsekvenser

Av de 1 800 tkr som avsätts till utbildningsdelen vid Övernäs, reserveras kommande år 600 tkr som stöd för samordning mellan HVB och hemskola. Utbildningsnämndens kostnader totalt minskar med 1 200 tkr.

Utbildningsförvaltningen

Birgitta Pettersson
Utbildningsdirektör